

Zegar, Tomasz

Trendy rozwojowe Mazowsza - projekt wspomagający zarządzanie rozwojem lokalnym i regionalnym

Mazowsze. Studia Regionalne 8, 141-143

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Trendy rozwojowe Mazowsza – projekt wspomagający zarządzanie rozwojem lokalnym i regionalnym

Tomasz Zegar

Projekt *Trendy rozwojowe Mazowsza* realizowany jest w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, ze środków Unii Europejskiej. Głównym celem projektu jest utworzenie systemu zbierania, analizowania i interpretowania informacji o procesach rozwoju województwa mazowieckiego. Do celów szczegółowych należą: identyfikacja luk informacyjnych, kompleksowa diagnoza społeczno-gospodarcza, modele rozwoju województwa oraz procedury bieżącego prognozowania zmian społecznych i gospodarczych w regionie.

Projekt *Trendy rozwojowe Mazowsza* ma charakter badawczy. Jego struktura opiera się na 97 szczegółowych zagadnieniach badawczych, pogrupowanych w 15 bloków, które połączono w 5 tematów badawczych. Każdy temat ma swojego wykonawcę, który został wybrany, w drodze postępowań przetargowych, z grona aplikujących instytucji naukowo-badawczych. Zakres przedmiotowy badań został uszczegółowiony podczas spotkania inauguracyjnej projektu. W trakcie sesji warsztatowych, jakie odbyły się w ramach konferencji, uczestnicy dyskutowali modyfikacje zakresu badań i priorytetowe kwestie, na których powinna koncentrować się uwaga zespołów badawczych.

Poza aspektem poznawczym, projekt *Trendy rozwojowe Mazowsza* ma charakter aplikacyjny. Jego rezultaty będą wspomagały działalność samorządów lokalnych i samorządu regionalnego. Wyniki projektu będą pomocne w podejmowaniu decyzji, konstruowaniu dokumentów strategicznych i planów zagospodarowania i rozwoju. Do najważniejszych rezultatów należy zaliczyć bazę danych, kompleksową diagnozę społeczno-gospodarczą, model rozwoju województwa wraz z prognozą oraz przewidywane różne publikacje i akcje informacyjne.

Obecnie prowadzone są badania naukowe w pięciu następujących tematach: *Społeczno-demograficzne uwarunkowania rozwoju Mazowsza*, *Środowisko przyrodnicze jako czynnik rozwoju Mazowsza*, *Konkurencyjność Mazowsza i jej uwarunkowania*, *Zagospodarowanie infrastrukturalne i kapitał fizyczny oraz policentryczność rozwoju Mazowsza*, *Stymulanty i destymulanty rozwoju Mazowsza*.

Baza danych projektu *Trendy rozwojowe Mazowsza* tworzona jest w ścisłej współpracy z Departamentem Geodezji i Kartografii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie, odpowiedzialnym za Mazowiecki System Informacji Przestrzennej, oraz Urzędem Statystycznym w Warszawie kierującym Mazowieckim Ośrodkiem Badań Regionalnych. W ramach trójstronnej współpracy podjęto próbę zlokalizowania wszystkich źródeł informacji o województwie mazowieckim. W efekcie tych badań udało

się zlokalizować 260 instytucji, które są dysponentami informacji o województwie mazowieckim w zakresie realizowanym przez projekt *Trendy rozwojowe Mazowsza*. Wyniki tego badania zostały ujęte w formie internetowej wyszukiwarki źródeł informacji o Mazowszu, dostępnej na stronie internetowej projektu – www.trendyrozwojowemazowsza.pl. Wyszukiwarka jest przyjazna użytkownikowi. Po wpisaniu hasła lub po wyborze bloku tematycznego można odnaleźć tę instytucję przetwarzającą lub będącą dysponentem danych, których poszukujemy. Poza dokładną informacją o instytucji, można dowiedzieć się, w jakich jednostkach i w jakim czasie są zbierane dane. Podobną wyszukiwarkę wykonano dla publikacji o województwie mazowieckim, wydanych po roku 2000. W sumie zlokalizowano ponad 2 tys. opracowań mieszczących się w zakresie przedmiotowym projektu. Obie wyszukiwarki ułatwiają wyłącznie lokalizację poszukiwanej informacji. Nie są obecnie w takim stanie zaawansowania, żeby mogły udostępniać bezpośrednio oczekiwane dane.

Mazowiecki System Informacji Przestrzennej będzie na bieżąco wzbogacany przez informacje uzyskane w trakcie realizacji badań naukowych, realizowanych przez różnych wykonawców na zlecenie Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie. W większości będą to wskaźniki jakościowe, które są tworzone poza statystyką publiczną, takie jak: zaufanie do instytucji życia publicznego, poziom szczęścia, jakość życia, pozycja konkurencyjna poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. W ramach tworzenia wspólnej bazy danych dla województwa mazowieckiego kończone są prace nad internetowym narzędziem monitorowania. Jest to ogólnodostępna platforma elektroniczna, dzięki której każdy będzie mógł obejrzeć trendy zmian najważniejszych wskaźników społeczno-gospodarczych w ostatnich dziesięciu latach, w dowolnie wybranym przez siebie podziale terytorialnym województwa.

Inną inicjatywą wspomagającą badania naukowe nad rozwojem regionalnym jest *Barometr Mazowsza*, czyli cykliczne badania sondażowe na temat najbardziej aktualnych problemów województwa. W 2010 roku przeprowadzono badanie na temat zaufania do instytucji życia publicznego na poziomie lokalnym. Wszystkie wyniki tego, jak i innych badań są dostępne na stronie internetowej www.trendyrozwojowemazowsza.pl. Tegoroczna edycja *Barometru* dotyczyć będzie tożsamości lokalnej młodego pokolenia oraz wizji miejsca, które będą zajmować w przyszłości na rynku pracy.

Obok *Barometru*, ważnym badaniem dla kreowania polityki rozwoju, jest analiza obszarów funkcjonalnych w województwie mazowieckim, uwzględniająca obszary o charakterze wiejskim i charakterze miejskim. Obszary określono na podstawie danych z Narodowego Spisu Powszechnego, w podziale terytorialnym, obejmującym poszczególne obszary spisowe. Oczywiście faktem jest, że mapa administracyjna nie oddaje charakteru obszarów, które określa mianem obszaru wiejskiego lub miejskiego. Dzięki współpracy z Urzędem Statystycznym w Warszawie na nowo zdefiniowano charakterystykę obszaru wiejskiego i miasta. W efekcie szczegółowej obróbki statystycznej wybranych zmiennych, wykonano mapę obszarów funkcjonalnych, a otrzymane wyniki porównano ze statusem administracyjnym jednostek administracyjnych. Okazało się, że w samej Warszawie jest wiele obszarów o cechach wiejskich, a w aglomeracji warszawskiej na terenach wiejskich jest wiele obszarów,

które pełnią typowe funkcje miejskie. Informacje te mogą znaleźć przełożenie na efektywność polityki miejskiej lub wspierania obszarów wiejskich. Badanie obszarów funkcjonalnych jest najlepszym przykładem, jak projekt *Trendy rozwojowe Mazowsza* może wspomagać proces decyzyjny władz regionalnych i lokalnych.

Obecnie trwają prace nad konstrukcją modeli zmian społecznych, gospodarczych i przestrzennych w województwie mazowieckim. Zgodnie z przyjętymi założeniami będzie to 19 modeli cząstkowych, tożsamych z zakresem przedmiotowym projektu. Każdy model będzie prezentował krótkookresową prognozę, dzięki której będzie można przewidzieć najważniejsze zmiany na Mazowszu w perspektywie kolejnych pięciu lat. Pierwsze prognozy powinny być gotowe w połowie 2012 roku. Na ich podstawie zarządzający jednostkami samorządowymi będą mogli przewidzieć potencjalne zagrożenia, takie jak spadek liczby mieszkańców, starzenie się społeczeństwa, emigracja, pogarszająca się jakość życia i dostępność do infrastruktury.

Projekt *Trendy rozwojowe Mazowsza* pozwoli wzmocnić rolę prognozowania w polityce regionalnej i lokalnej, która w tej chwili jest niewielka. Najważniejszym efektem projektu będą rekomendacje prowadzenia polityki rozwoju dla zarządu województwa. Ukierunkują one myślenie na trwałe i zrównoważony rozwój regionu oraz przyczynią się do zmiany jakościowej dokumentów strategicznych na poziomie lokalnym.